

Sygn. akt I CSK 2547/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko M. K.1

o wyłączenie małżonka od dziedziczenia,

na posiedzeniu niejawnym 28 grudnia 2022 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z 23 sierpnia 2021 r., sygn. akt I ACa 843/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 23 sierpnia 2021 r. (sygn. akt I ACa 843/20) pozwana K. K. oparła wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych przez art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi bowiem wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, nie publ.). Tych wymogów nie spełniła skarżąca. Stwierdzić bowiem należy, że wyróżnione przez nią we wniosku o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzenia dotyczące nieprawidłowości Sądu Apelacyjnego w zakresie ustalenia właściwej podstawy faktycznej dla wydania zaskarżonego wyroku w swej istocie stanowią – niedopuszczalną ze względu na brzmienie art.

398³ § 3 k.p.c. – próbę kwestionowania ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd drugiej instancji.

Nieuprawnione są także twierdzenia skarżącego dotyczące „bazowania” przez Sąd Apelacyjny na ustaleniach faktycznych poczynionych w sprawie przez Sąd pierwszej instancji. Podkreślić bowiem należy, że przyjęta w polskiej procedurze apelacja pełna *cum beneficio novorum* polega na tym, iż sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli w sposób w zasadzie nieograniczony jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Tym samym, postępowanie apelacyjne - choć odwoławcze - ma charakter merytoryczny, a z punktu widzenia metodologicznego stanowi dalszy ciąg postępowania przeprowadzonego w pierwszej instancji. Dokonanie przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych umożliwia temu sądowi ustalenie podstawy faktycznej i prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji. Zgodnie z podstawowymi zasadami procesowymi określającymi relacje między stroną a sądem (*da mihi factum, dabo tibi ius* oraz *facta probantur, iura novit curia*), sąd apelacyjny powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji. Tym samym sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadzi lub ponawia dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji i ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.) (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna – z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55, postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 lutego 2021 r., I USK 72/21, nie publ., z 3 grudnia 2020 r., II PK 171/19, nie publ., z 24 września 2020 r., V CSK 48/20, nie publ., z 14 lipca 2020 r., IV CSK 241/20, nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 11 września 2019 r., IV CSK 277/19, nie publ. i z 5 września 2019 r., I CSK 333/18, nie publ.). W orzecznictwie przejęto, że sąd drugiej instancji, jeżeli dokonuje takich samych ustaleń jak sąd pierwszej instancji, nie musi ich w szczegółach powtarzać w uzasadnieniu swego wyroku; wystarczy stwierdzenie, że je podziela i „uznaje za własne” (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 kwietnia 1997 r., II UKN

61/97, OSNAPiUS 1998, nr 3, poz. 104 z 4 grudnia 1998 r., III CKN 46/98, nie publ.). Oznacza to, że Sąd drugiej instancji był uprawniony poprzestać na ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy w Sieradzu wobec uznania, iż takowe są prawidłowe i wystarczającego dla właściwego rozstrzygnięcia o roszczeniu zgłoszonym przez powoda w sprawie.

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przemawiają także twierdzenia skarżącej, że Sąd Apelacyjny nie odniósł się do wszystkich zarzutów zgłoszonych w apelacji pozwanej, w tym zwłaszcza zarzutów dotyczących ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji. Przy sporządzeniu uzasadnienia Sąd drugiej instancji nie ma obowiązku szczegółowego odnoszenia się do wszystkich zarzutów apelacji, gdy w oparciu o treść stosownego uzasadnienia można w sposób jednoznaczny wyprowadzić wniosek co do przyjętej przez sąd oceny zgłoszonych zarzutów apelacji. Jeżeli więc sąd podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji (i ich ocenę prawną) nie musi ponownie opisywać tych ustaleń i na nowo dokonywać oceny prawnej w świetle prawa materialnego. Podkreślić należy, że zwięzłość argumentacji nie jest wadą samą w sobie, a na pewno nie przemawia na rzecz oczywistego naruszenia prawa (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 maja 2016 r., I CSK 326/15, nie publ., z 23 czerwca 2010 r., II CSK 689/09, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 28, z 8 lipca 2020 r., II PK 235/18, OSNP 2021, nr 4, poz. 37 i z 7 czerwca 2019 r., I CSK 260/18, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83; z 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11, PiM, 2016, nr 1, str. 149, z 16 grudnia 2020 r., V CSK 385/20, nie publ.). Ponadto wskazać należy, że analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 23 sierpnia 2021 r. nie pozwala na stwierdzenie, że Sąd ten – mimo uznania, że ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego w Sieradzu są prawidłowe i wystarczającego dla właściwego rozstrzygnięcia sprawy – pominął analizę tych zarzutów apelacji skarżącej, które *in meritum* dotyczyły oceny dowodów i prawidłowości ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji.

Podnieść w tym miejscu należy, że skarżąca wśród podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała się na art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., ale jednocześnie w skardze kasacyjnej nie zawarła żadnych bliższych odniesień

pozwalających na ustalenie w oparciu o jakie uchybienia procesowe skarżąca upatruje istnienia stanu nieważności postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym. Pozbawienie możliwości obrony swych praw przez stronę, o czym mowa w końcowej części uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, polega na tym, że strona na skutek wadliwości postępowania sądu lub przeciwnika procesowego nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na kolejnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., II USK 132/21, nie pub. oraz powołane w nim inne orzeczenia Sądu Najwyższego). Na taki rodzaj uchybień nie powołała się pozwana w skardze kasacyjnej, wskazując, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się w pełni do zarzutów zawartych w apelacji.

Również Sąd Najwyższy nie dostrzegł podstaw do stwierdzenia stanu nieważności postępowania, którego istnienie – adekwatnie do brzmienia art. 398¹³ § 1 k.p.c. – bierze z urzędu pod rozagę w graniach zaskarżenia.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego pomiędzy stronami orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r, poz. 1800 ze zm.).

[as]